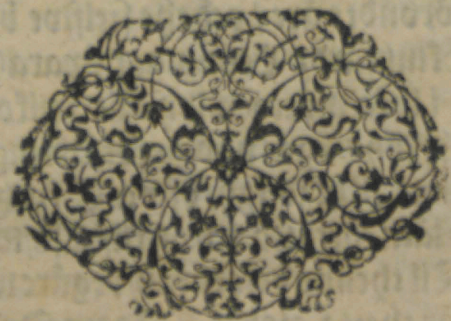

och Ständer / thetta medh wåre egne hån-
der vnderfkrifwit /
och witterligen låtit hångia och tryckia wåre Inse-
gel här ne-
dan före / som gifwit och fkrifwit är i Stockholm den 20. Martij
åhr 1649.

74. 72

Kort
EXTRACT

Aff de Hufwud Orsaker / som Kongl. M:tt
wår Allernådigste Konung och Herre / oom-
gångeligen bewekt och necessiterat haf-
we / at ikläda sigh åter å nyo Wapnen
emot Danmarck.

Tryckt i Stockholm / hos Henrich Keyser /
Kongl. Booktryckare Åhr 1658.

Til thet Första/ war beleswat och föras-
 tedat/ at Kongen i Danmark skulle öfwerlesera/
 til Hans Kongl. Mayst. Tufusend Knechtar och Tufusend
 Ryttare/ Emedan then Swenske Armeen ändå stodh i See-
 land. Och ändoch Hans Kongl. Mayst. på dee Danstes
 trågne Böön och anhängande/ remitterade och gaff förbe-
 rörde 2000. Knechtar efter/ på det dee så mycket godwilli-
 gare dee vthlofwade Ryttare öfwerlåta skulle; Så hafwa
 dee Danske likwål sådant icke efterkommit/ förbehårandes
 sin oförmögenheet/ at kunna ett så stort antahl opbringa;
 Der man likwål hafwer den wise efterrättelse/ at Kongen i
 Danmark då många wärfwade Ryttare i sin Tienst hade/
 hwilke han icke öfwerantwårda wille/ vthan hölt them hoos
 sigh qwarre/ twiswels vthan til ingen annan Desein/ än at
 tillaga Hans Kongl. Mayst. widh occasion der medh skada
 och affbräck. Sedan/ enär man på Kongl. Mayst. wäga-
 nar om förberörde Ryttares lesseringh ändeligen anhölt/
 kommo de seent omsijder fram: Men icke i den quantitet
 som vthlofwat war/ utan sögo mehr än halssparten/ som wo-
 ro en hoop medh Danske inödt Jock / deels Musquetera-
 de/ deels oiwäpnade/ så at Kongl. Mayst. i denne Puncten
 ingen tilbörlich Satisfaction och äthnöse bekommit hafwer.

Til det Andra/ äre och dhe tilaccordera-
 de Besäfningarne i Skåne och annorstädes på föresattan
 Tjdh och Termin i Fridzfördraget/ icke af Kongen i Dan-
 mark evacuerade, och Kongl. Mayst. inrymbde/ vthan haf-
 wer Kongen i Danmark swåra trögt/ långsampt och kall-
 sinnigt

sinnigt handterat det wärcket; Serdeles halkat och fördrögt
 medh Brehmer Bordes restitution, sampt öön Hwenens i
 Skåne och Komsdahlens i Trundheems Län leswereringh;
 Der doch Kongl. Mayst. til detta alt så wäl förmedelsi Fridz-
 fördraget/ somelliest många andre cemoosfärlige skäl och
 Argument är berättigat.

Til det Tridie/ är och icke til at förtiga/ hu-
 ruledes Kongen i Danmark sielf hafwer offererat och til-
 budit sigh/ at wela tractera medh Kongl. Mayst. emnär-
 mare Förbund och Wäntaps oprättelse. Kongl. Mayst.
 til at wijsa och betyga sin inclination och benägenheet der-
 til/ hafwer genast affärdat sine Commissarier til Köpen-
 hamn; Hwilke/ emoot Kongl. Mayst. förhoppning och
 wälmeente intention, äre där fast längre/ än som ärat och
 intenderat war/ medh såsengt disputerande, Fredz Ar-
 tiklernes wrångwisse vthtydingar/ emoot des rätte och
 klara Förstånd/ sampt flere andre komster/ nye inkast/ in-
 ventioner/ och intriger upphåldne wordne/ alt til den
 anda/ at draga Saken på Långh Väcken/ och göra i medler
 tjdth Hans Kongl. Mayst. det Wärcket så ledesampt och
 förtreteligit/ at hans Kongl. Mayst. der igenom/ skulle för-
 orsakas at quittera Kongen i Danmarks Land/ medh oför-
 rättad och ofullkomnad Saak/ hwarigenom sedan hele wä-
 sendet kunde sättas vthi större Osäkerheet/ Drichtheet och
 Willwalle/ än tilförende warit hafwer.

Til det Fierde/ hafwer och Hans Kongl.
 Mayst. til at tee och wijsa sitt alswarlige uppsäch/ til besör-
 ra

Til det Andra/ åre och dhe tilaccorderade Besäfningarne i Skåne och ännorstådes på föresattan Tidh och Termin i Gridzfördraget/ icke af Kongen i Danmark evacuerade, och Kongl. Majst. inrymbde/ vthan hafwer Kongen i Danmark swåra trögt/ långsampt och kallt
 Est. A sinnigt

Til det Tredie/ år och icke til at förtiga/ Hu-
ruledes Kongen i Danmark sielf hafwer offererat och til-
budit sigh/ at iwela tractera medh Kongl. Mayst. emnär-
mare Förbund; och Wänstaps oprättelse. Kongl. Mayst.
til at wiisa och betyga sin inclination och benägenheet der-
til/ hafwer genast affärdat sine Commissarier til Köpen-
hambn; Swilke/ emoot Kongl. Mayst. förhoppning och
wälmeeinte intention, äre där fast längre/ än som ärat och
intenderat swar / medh såsengt disputerande, Gred; Ar-
tiklernes wrångwiise otydningar / emoot des rätte och
klara Förstånd/ samt flere andre koinster / nye inkast/ in-
ventioner / och intriger uppehåldne wördne / alt til den
ända/ at draga Saken på Långh Vänsken/ och göra i medler
tjindh Hans Kongl. Mayst. det Wäcket så ledesamt och
förreteligt/ at hans Kongl. Mayst. der igenom/ skulle för-
orsakas at quittera Kongen i Danmarks Land/ medh oför-
rättad och ofullkomnad Saak/ hwarigenom sedan hele wä-
sendet kunde sättias wihi större Osäkerheet/ Drichtigheet och
Willwalle / än tilförende warit hafwer.

Til det Fierde/ hafwer och Hans Kongl.
Majst. til at see och wijsa siit alswarlige opfatch / til besor

der executions Tractaten, beordrat en deel aff Urmeen/ser-
dees Infanteriet och Artilleriet, at draga sigh vthur dhe
Wensyßelske Qvarteren äth Tyskland/ och sielst begifwit
sigh til Oldenslow och på Gränzen/ menandes då at wa-
ra så mycket närmare at affmarchera och gå der vth/ så
snart Tractaten skulle vara richtigh; Hvilket Hans
Kongl. Mayst. tima och stund förmodade. Men ju län-
gre Hans Kongl. Mayst. hade sigh ifrån dee Danske
Quarteren moverat, ju mehra hafve de Danske Com-
missarier tergiverserat och dragit sigh ifrån Tractatens
Slut/ alle des Puncter och Artikler, som sielstve Freden
förnembst beroor och hänger oppå/igenombärat/förstympat
och enerverat; och omsider på tree Beckurs Tjdh ingen
sammankomst medh Kongl. Mayst. Commissarier welat
hålla. Och endock de Danske Ministri syntes vnderstun-
dom til een och annan Punctz affhandling at wela sigh
länckia och förklara/ så hafve dhe likwål widh näste con-
ference derefter/ retracterat och förändrat sin Mening/
tagandes althjdh sine Ord igen/ eluderandes wärcket och
althjdh wäntandes på nye händelser och emergentier,
som kunde obligera Hans Kongl. Mayst. at begifwa sigh
der ifrån medh otharbetat Wärck.

Til dedh Fempte/ hafwer Hans Kongl.
Mayst. af denne Tractatens långsamme drögzimähl tagit
en oboteligh Skada/ och måst esomofftast förant ra sine
Consilier och Delleiner, hwarigenom Tjden och Occasio-
nerne äre Hans Kongl. Mayst. fruchtlose gångne vthur
Händerne/ och hafwer fördenskul icke kunnat medh sådan
Vigor

Vigor och efftertryck agera emot andre des Siender/ serdeles
secundera sine/ så wjdt aflägne Länder i Pussen/ och Staden
Thorn/ som aff dee Dester Rikiske och Polniste Troupper
medh en långwarigh Belägring hafwer varit beängstigt.
Således hafve Hans Kongl. Mayst. Siender fått Lust
och Raderum/ at bemächtiga sigh den ene avantagen
och fördelen effter den andre/ hwartil Danmark medh
Tjdz spillo och Tractatens förhållning är wallande och
Dräat.

Til det Siette/ wore the Danske effter
Pacternes innehåld obligerade at refundera det Guineeske
Compagniet des ledne Skadestånd/ belöpanades sigh öfwer
4. Tunnor Bull; Och enär Kongl. Mayst. Commissarier
om betalningh anhölle/ hafwa fuller de Danske tåmmeligh
wåli förstonne vthlätit sigh/ men sedan moverat quæstio-
nem an? och på lyctone sigh til ingen Wedergållningh we-
lat beqwäma/ kallandes denne rättmätige prætension och
ansfordran schimpfeligen ett opus supererogationis.

Til det Siunde/ är igenom denne Tra-
ctat på Danske sidan sökt och intenderat, at omkulasta och
ophäfwa alle Kongl. Mayst. Regalier, Högheter/ Andelige
och Werldzlige/ til Landz och Watns/ hwilke likwål Hans
Kongl. Mayst. såsom den der mitt i Sundet rådandes är/
oemöthsäneligen/ förmedels Pacternes Krafft och Vigor,
medh all Skäl och Rätt tilkomme.

Til det Ottonde/ kommer här ock billigt
högsste consideration och betänckande/ at dee Danske hafve
vnder

vnderlydt sigh strax efter sluten Fredh / at disputera Hans Kongl. Mayst. sin wål förwårswade och fullkomlige Tullfri-
heet i Sundet / trugat af des Vnderfåthere Certificationer
och Tulls erläggande / tiwert emoch Fridzfördragets lydelse
och innehåld.

Til det Nijonde / oansedt Pacterne oblige-
ra och förbinda Kongen i Danmark / at förswara Sundet /
och icke tilstådia någon fremmande Orlogz Flotta passagien
och igenomfarten in i Østersjön ; Så hafwa likwål dee
Danske widh påstående Tractat i Köpenhamn / emoch
Kongl. Mayst. Commissarier / som stytt på denne Articlen
trängde och yrkade / icke welat fullkomligen sigh förklara och
vthlåta / ehuruwål deras Sakerheet och Wålfård der vthin-
nan så wål interesserar, som Hans Kongl. Mayst. Hwar af
noghsamt är klart / at Danmark icke skulle wara obenågen /
om det på deras sida eliest stodo til görandes / at indulgera
och tillåta een sådan igenomfart i Sundet ; Serdeles der
dedh på Kongl. Mayst. Riksen och Lånder woro ansedt.

Til det Tifonde / är man ock kommen i
förfarenheet / at dee Danske hafwe omgåt medh the arglistige
Tackar och Rådslag / at wela widh affedd lågenheet falla
in på Syen / och der infestera och öfwertrumpla Riksz Am-
miralens Grefwe Brangels Quarteer och vnderhafwande
de Troupper / då dee sigh der om minst försedde ;

Til thet Elffte / är och märkandes / at Kon-
gen i Danmark / sedan Freden sluten war / hafwer icke allenast
intet afdankat sitt främmande wårswade Sold / vthan
thet

thet sijn megra meoy nye Dwänningars uppenbaring
Landz söckt at stärckia och föröka / Kongl. Mayst. til alsom-
störste præjudiz och försång. En man kan wålefftertänckia /
hwad för speler och bekostnad / thet fremmande Soldet Vn-
derhold / sampt nye Wærningars fortsättande / fordar och
kräfwet. Hade nu Kongen i Danmark hafst en fredeligh
och oprichtigh intention / som han dock awanswijs låt påstå-
na / hade han icke hafst behof / sigh och Danmarkz Riksz Stat /
som utan thes war graverat nogh / medh sådane / och på then
Tiden onödige expenser at belasta / efter Danmark war
thå medh inge krigh och Siender beswårat. Hwar af man
icke obilligt kan sluta / at Kongen i Danmark / thå han ånnu
i wårket war / Freden at ingå / hafwer hafst i sinnet at bryta /
enär hans dessein hade warit mogen. Til hwilken ånde han
sitt wårswade Rikszsold icke dimittera wille.

Til det Tolfste / hafwe the Danske / som
Pacterne förmå / icke renunciërat och opsagt dee försångeli-
ge alliancer och Förbund / som dee medh Kongl. Mayst.
Dwänner och illwilliande / som äre Ryssen / Pahländ / Rysa-
ren / Brandenburg och andre / ingått och vprättat hafwe ;
Vthan styrckia och fomentera deras widrige Consilier och
Stemplingar emoot Kongl. Mayst. och des vnderliggian-
de Land och Riksen / så wål sielwe hemmahooes sigh / igenom
Bress och communicationer / som eliest vthan Landz igenom
sine betiente och Ministros / in thet annat sökiandes och effter-
trachtandes / än at upwäckia och hissa Kongl. Mayest. flere
Siender och Dwänner på halsen.

Til

78
75
Iu det Trettonde/warder ock förspordt/
huruledes the Danste Ministri/serdeles Adelen och förnem-
ste Herrarne hafwe latit så småningom sigh vthtrickeligen
förliuda/ at denne sidst vprättade Freden icke skulle långht
warachtigh blifwa / menandes sigh allijdh bryta kunna/ e-
när dem så lystade och til pass komme.

Af thetta alt/ sampt annat mehra/är klart til at döma
och afstaghä/ hwad the Danste föräi Skölden/ och hwadh
man på deras oprättade Pacter, Troo och loswen/hafwer til
at byggia/och sigh förlåta. Så at/ehuru wäl the hafwa satt
Freden på Paperet/ den vnderkrifwit och förseglat/ hafwe
the lifwål fattat ett othsläckeligt Haat/ Kriigh och illwilla
i hiertat/ emoot Kongl. May: och des Rikets Lycka och
Wälgång/welandes medh sielfwa Örmingen och wäcket
vthbrista/ då dee sitt rahin/råderum och tillfälle der til af-
sedt hade. Hwarföre sadant at förekomma/ är Hans
Kongl. Mayst. forcerat och nödhwungen/ at sökia sin sä-
kerheet igenom Wapnen/den Kongl. Mayst. eliest seer sigh
hwarken medh Tractat eller på annat sätt/at kun-
na nå och erhålla/ ljtandes på G:dh/
och sin rättferdige Saak.

Ursachen/ warumb Stralsund hat
accordiren und sich an den Churfürsten zu
Brandenb. den 15/25. Octobris Anno 1678.
ergeben müssen/ &c.

E hat die Stadt Stralsund bey gegen-
wärtigen Kriegesläufften/ wegen ihrer Situation,
fast keine andere Gefahr als vom Feuer/ und insons-
derheit nun lechlich/da der Churfürst sich dafür sette/
zu fürchten gehabt/der ihnen auch damit in seinem ersten Schre-
ben/vom 18. Sept. welches aber nicht in des Raths Händen kom-
men/heftig drohete/ und etliche Tage hernach solches in einem
doblet, so heimlich herein practiciret/ und dem Vorhalten-
den Bürgermeister zugestellet worden/mit noch vielen schwerern
Drohworten wiederholte. Wie nun dessen öffentliche Verlesung
vor der gesambten Bürgerschaft/die vorhin schon von ihnen ge-
fassete Furcht dergestalt vermehrete/ daß/ ob gleich die auf den
Churfürstl. Brief abgefertigte Antwort/ worbey Ich eines in
meinem Nahmen fügte/in ziemlichen terminis verfasst ward/
Sie dennoch fast alle miteinander in die grössste Conster nation
darüber geriethen/und nicht auf die geringste Anstalt/der publi-
cirten Feur-Ordnung gemäß/weder zur Verhütung noch zeitli-
ger Löschung des Brandes/bedacht waren/so habe Ich fürnöthig
erachtet/ selber etliche mahl auffs Rathhaus zu gehen/ Sie ihres
Endes Pflicht zu erinnern und anzumahnen/daß in dieser occa-
sion sie ihre Treue gegen Ihr. Königl. Majest. redlich beweisen
möchten; Welche exhortation von ihne mit grössster Kalt-
nigkeit aufgenommen/und nicht alsofort/sondern erst hernach durch
Deputirte beantwortet ward/deren Erklärung dahin gieng daß
man durch Unterhandlung den Churfürst. von seinem Vorneh-
men zu divertiren trachten sollte. Gleich wie hierauf nicht un-

est. A

deut-

9584